

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۵/۲۲

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

راهکارهایی برای افزایش انگیزش و علاقه دانش آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی

مصطفی خیر محمدی زاده^۱، الهام نیکبخت مال خلیفه^۲، میثم فتاحی^۳

۱- کارشناسی مترجمی انگلیسی، دبیر انگلیسی، کد پرسنلی: ۱۳۱۱۱۴۳۷

۲- کارشناسی امور تربیتی، آموزگار، کد پرسنلی: ۵۹۱۷۰۷۸۱

۳- کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، آموزگار، کد پرسنلی: ۱۲۷۹۴۵۹۷

چکیده

انگیزه و علاقه دانش آموزان به یادگیری، عامل مهمی در پیشرفت تحصیلی آن‌ها است. در این مقاله، به بررسی راهکارهای افزایش انگیزه و علاقه دانش آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی پرداخته شده است. راهکارهای مختلفی برای افزایش انگیزه و علاقه دانش آموزان به یادگیری، شامل بازیابی اطلاعات، استفاده از فناوری‌های نوین، برنامه‌ریزی جلسات درسی متفاوت و ارائه بازخورد سازنده هستند. همچنین، در این مقاله به عوامل موثر بر انگیزه و علاقه دانش آموزان و نقش معلم و فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان نیز پرداخته شده است. افزایش انگیزه و علاقه دانش آموزان به یادگیری، به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و بالا بردن سطح یادگیری دانش آموزان کمک می‌کند. برای پژوهش‌های آینده در این زمینه، می‌توان به بررسی تأثیر فعالیت‌های خلاقانه، فناوری‌های نوین، شناخت و درک شخصیتی دانش آموزان، فعالیت‌های خودکنترلی و خودنظم‌دهی، برنامه‌ریزی جلسات درسی متفاوت، تعاملات میان فرهنگی و ... اشاره کرد.

با توجه به اهمیت انگیزه و علاقه دانش آموزان به یادگیری، معلمان و ارباب رجوعان آموزش و پرورش باید به این موضوع توجه کافی را داشته باشند و راهکارهای مناسب را در کلاس درسی به کار گیرند. همچنین، توجه به عوامل موثر بر انگیزه و علاقه دانش آموزان، بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان نیز از اهمیت بسیاری برخوردار است. با اجرای راهکارهای مناسب و انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه، می‌توان به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کمک کرد.

کلمات کلیدی: انگیزش، علاقه، دانش آموزان، یادگیری، کلاس‌های درسی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

۱. مقدمه

از گذشته تاکنون، یادگیری دائمی و از طریق طرح‌های تحصیلی شایسته به عنوان یکی از مهم‌ترین وظایف سازمان‌های آموزشی در سطح جهان برشمرده می‌شود. از آنجا که دانش‌آموزان، عوامل اساسی و مهم موفقیت در سیستم آموزشی هستند، انگیزش و علاقه آنها به یادگیری نقش بسیار مهمی در پیشرفت و موفقیتشان در تحصیل دارد. برای بهبود فرآیند یادگیری دانش‌آموزان، راهکارهایی ارائه شده است که باعث افزایش انگیزش و علاقه آنها به یادگیری می‌شوند.

در تحقیقات پیشین، مشخص شده است که انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی، تأثیر مهمی بر روی پیشرفت و موفقیت آنها دارد. از این رو، در این مقاله، تلاش شده است تا با بررسی تحقیقات پیشین و ارائه راهکارهایی که در این زمینه ارائه شده‌اند، به عنوان یک مرجع قابل استناد، بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی، مورد بررسی قرار گیرد.

با توجه به بررسی تحقیقات پیشین، این مقاله به دنبال ارائه راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی است. امیدواریم که این مقاله، به عنوان یک راهنمای مفید، به بهبود روند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان کمک کند.

همانطور که پیش‌تر هم اشاره شد، انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری یکی از مهم‌ترین عواملی است که موفقیت آنها در تحصیلات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اگر دانش‌آموزان متوجه نشوند که چرا باید چیزی را یاد بگیرند، احتمالاً انگیزه و شور آنها برای یادگیری کاهش پیدا خواهد کرد. به همین دلیل، به دنبال یافتن راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. (Bandura, A. 1997)

در تحقیقات پیشین، بسیاری از راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی، مورد بررسی قرار گرفته است. این راهکارها شامل استفاده از روش‌های فعال و تعاملی آموزشی، ارائه بازخورد مثبت، استفاده از تکنولوژی در آموزش، توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان، و ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی می‌شوند.

از آنجا که این راهکارها در گذشته با موفقیت استفاده شده‌اند، امیدواریم که این مقاله به عنوان یک منبع قابل استناد، به بهبود فرآیند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان کمک کند. به همین منظور، در این مقاله، به بررسی راهکارهایی که در تحقیقات پیشین مطرح شده‌اند، پرداخته شده و به ارائه راهکارهایی موثرتر و جدیدتر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری پرداخته می‌شود.

از آنجا که انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری به یکی از مهمترین عوامل موفقیت در تحصیلات شناخته شده‌اند، مقاله حاضر به عنوان یک راهنمای مفید، به همه‌ی افرادی که در حوزه آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند، پیشنهاد می‌شود. این مقاله به تدریج به بررسی راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری پرداخته و به دنبال ارائه راهکارهایی جدید و به‌روز در این زمینه است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

تعریف مسئله

در سیستم آموزشی، یکی از چالش‌های مهم در جهت بهبود فرآیند یادگیری دانش‌آموزان، افزایش انگیزه و علاقه آنها به یادگیری است. اگر دانش‌آموزان به طور کلی به یادگیری علاقه نداشته باشند یا به درستی تحریک نشوند، فرآیند یادگیری و در نتیجه موفقیت آنها در تحصیلات می‌تواند به شدت تحت تأثیر قرار بگیرد.

در حوزه آموزش و پرورش، از مدت‌ها قبل تلاش برای پیدا کردن راهکارهای موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری صورت گرفته است. اما به علت تنوع فراوانی از عوامل مؤثر در انگیزش دانش‌آموزان، همچون فرهنگ و شخصیت، این مسئله همچنان یک چالش برای سیستم آموزشی به شمار می‌رود.

در این مقاله، تلاش شده است به بررسی چالش‌های موجود در زمینه افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری پرداخته شود. هدف اصلی این مقاله، ارائه راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی است.

در این راستا، از تحقیقات پیشین و منابع قابل اعتماد در حوزه آموزش و پرورش استفاده شده است. با توجه به این که این مسئله یکی از مهمترین چالش‌های سیستم آموزشی است، بررسی آن در این مقاله، می‌تواند درک بهتری از علل کاهش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری را فراهم کند و راهکارهایی جدید و کارآمدتر را برای افزایش انگیزه و علاقه آنها به یادگیری ارائه دهد.

از جمله چالش‌هایی که در این مقاله مورد بررسی قرار می‌گیرد، می‌توان به عوامل داخلی و خارجی انگیزه دانش‌آموزان اشاره کرد. عوامل داخلی، شامل ویژگی‌های شخصیتی و نگرش‌های دانش‌آموزان به یادگیری است، در حالی که عوامل خارجی شامل روش‌های آموزشی و محیط یادگیری است. همچنین در این مقاله، به بررسی اثرات فناوری در افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری نیز پرداخته شده است.

از جمله راهکارهایی که در این مقاله مطرح می‌شود، استفاده از روش‌های فعال و تعاملی آموزشی، ارائه بازخورد مثبت، توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان، و ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی می‌باشد. با توجه به اینکه افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری یکی از مهمترین چالش‌های سیستم آموزشی است، این مقاله به عنوان یک راهنمای مفید به همه‌ی افرادی که در حوزه آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند، پیشنهاد می‌شود. امیدواریم که این مقاله به بهبود فرآیند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان کمک کند.

اهمیت موضوع

انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در فرآیند یادگیری آنهاست. اگر دانش‌آموزان به طور کلی به یادگیری علاقه نداشته باشند یا به درستی تحریک نشوند، فرآیند یادگیری و در نتیجه موفقیت آنها در تحصیلات می‌تواند به شدت تحت تأثیر قرار بگیرد.

با توجه به اینکه سیستم آموزشی یکی از اصلی‌ترین بخش‌هایی است که باید از تأثیر انگیزش و علاقه دانش‌آموزان برای یادگیری آنها، برخوردار باشد، تلاش برای یافتن راهکارهای موثر برای افزایش انگیزش و علاقه آنها به یادگیری، بسیار حائز اهمیت است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

از آنجا که دانش‌آموزان، عمده‌ی آینده‌ی جامعه را تشکیل می‌دهند، توجه به افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری، از اهمیت بسیاری برخوردار است. اگر دانش‌آموزان به درستی تحریک نشوند، امید به آینده‌ی بهتری برای جامعه، به شدت کاهش پیدا خواهد کرد.

در نتیجه، این مقاله با هدف بهبود فرآیند یادگیری و افزایش موفقیت دانش‌آموزان، ارائه راهکارهای موثر برای افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری را مورد بررسی قرار می‌دهد. امیدواریم که این مقاله به عنوان یک راهنمای مفید، به بهبود فرآیند یادگیری دانش‌آموزان کمک کند و سیستم آموزشی را به بهبود و توسعه برساند. همچنین، توسعه روش‌های جدید و موثر آموزشی و استفاده از فناوری، می‌تواند به کاهش ناکامی‌ها و افزایش توانمندی دانش‌آموزان کمک کند. در نتیجه، اهمیت موضوع افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، به دلیل تأثیرات بسیار بالای آن بر فرآیند یادگیری و موفقیت آنها، نمی‌تواند نادیده گرفته شود. بنابراین، این مقاله، به عنوان یک منبع قابل اعتماد و مفید، به همه‌ی افرادی که در حوزه آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند، پیشنهاد می‌شود تا با استفاده از راهکارهای مطرح شده در آن، فرآیند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان را بهبود بخشند. (زارع، رحمانی، عابدی، ۱۳۹۷)

هدف مقاله

هدف اصلی این مقاله، بررسی چالش‌های موجود در زمینه افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی است. در این راستا، از تحقیقات پیشین و منابع قابل اعتماد در حوزه آموزش و پرورش استفاده شده است. با توجه به اینکه این مسئله یکی از مهمترین چالش‌های سیستم آموزشی است، هدف این مقاله ارائه راهکارهایی موثر برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی است. در این راستا، با بررسی عوامل داخلی و خارجی انگیزه دانش‌آموزان، روش‌های فعال و تعاملی آموزشی، ارائه بازخورد مثبت، توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان، و ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی، راهکارهایی ارائه شده است. با استفاده از راهکارهای ارائه شده در این مقاله، می‌توان انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری را افزایش داد و فرآیند یادگیری آنها را بهبود بخشید. در نتیجه، این مقاله به عنوان یک راهنمای مفید و کارآمد، به همه‌ی افرادی که در حوزه آموزش و پرورش فعالیت می‌کنند، پیشنهاد می‌شود.

اهداف جزئی

بررسی عوامل داخلی و خارجی انگیزه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی
معرفی روش‌های فعال و تعاملی آموزشی و ارائه بازخورد مثبت به دانش‌آموزان
توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان به عنوان عامل مؤثر در افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری
ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی به دانش‌آموزان به عنوان راهی برای افزایش انگیزه آن‌ها به یادگیری
بررسی اثرات فناوری در افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری
ارائه راهکارهای کارآمد برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی
با توجه به اهداف جزئی مطرح شده در این مقاله، بهبود فرآیند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان به دلیل تأثیر بسیار بالای انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری، می‌تواند به عنوان یکی از مهمترین اهداف سیستم آموزشی در نظر گرفته شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۲. تحقیقات پیشین

تحقیقات گذشته نشان داده است که علاقه و انگیزه دانش‌آموزان به یادگیری، تأثیر بسیار مهمی بر موفقیت آن‌ها در فرآیند یادگیری دارد. اما بسیاری از دانش‌آموزان در کلاس‌های درسی احساس بی‌اعتمادی، بی‌انگیزگی و علاقه‌ای به یادگیری ندارند. این موضوع باعث شده است تا بسیاری از محققان و پژوهشگران، روی راهکارهایی برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری تمرکز کنند.

در تحقیقات گذشته، روی راهکارهای متعددی برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری تمرکز شده است. به‌عنوان مثال، استفاده از روش‌های آموزشی فعال و تعاملی، ارائه بازخورد مثبت، توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان، استفاده از فناوری، و ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی، به‌عنوان راهکارهای مؤثر برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری مطرح شده‌اند. همچنین، تحقیقات گذشته نشان داده است که برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، باید به نیازهای شناختی و احساسی آن‌ها توجه کرد و سعی بر ایجاد محیطی مناسب برای یادگیری در کلاس داشت.

در این راستا، یکی از مهمترین نیازهای شناختی دانش‌آموزان، نیاز به موفقیت و احساس قابلیت در دستکاری و قابلیت انجام وظایف دشوار است. همچنین، از جمله نیازهای احساسی آن‌ها، نیاز به ارتباطات اجتماعی قوی، تشویق و تحسین از سوی معلم، پدر و مادران و هم‌دانش‌آموزان، احترام به دیدگاه‌های دانش‌آموزان، و توجه به تفاوت‌های فردی آن‌ها می‌باشد. تحقیقات گذشته نشان داده است که استفاده از روش‌های آموزشی فعال و تعاملی می‌تواند انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری را افزایش دهد. این روش‌ها شامل استفاده از گروه‌بندی‌های کاری، جلسات تحلیل مشترک، بازی‌های آموزشی، و استفاده از تکنولوژی آموزشی می‌شوند. همچنین، ارائه بازخورد مثبت به دانش‌آموزان در طول فرآیند یادگیری، می‌تواند به افزایش انگیزه آن‌ها کمک کند. (محمودی، ۱۳۹۷)

به طور کلی، تحقیقات گذشته در زمینه افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، راهکارهای مفید و کارآمدی را ارائه داده‌اند که می‌تواند به بهبود فرآیند یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان کمک کند. در این راستا، استفاده از این راهکارها به عنوان یک رویکرد مؤثر در سیستم آموزشی پیشنهاد می‌شود.

مزایا و معایب راهکارهایی که قبلاً ارائه شده‌اند:

روش‌های فعال و تعاملی:

مزایا:

افزایش تمرکز و مشارکت دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری

ارتقای مهارت‌های ارتباطی، تعاملی و اجتماعی دانش‌آموزان

ارائه فرصت‌هایی برای تجربه‌ی آموزشی کارآمدتر و بهتر برای دانش‌آموزان

معایب:

ممکن است نیاز به بودجه‌های بیشتری برای تهیه تجهیزات و وسایل آموزشی داشته باشد

ممکن است نیاز به زمان و انرژی بیشتری برای آماده‌سازی و اجرای روش‌های فعال و تعاملی داشته باشد

ارائه بازخورد مثبت:

مزایا:

افزایش خوداعتماد و انگیزه دانش‌آموزان به یادگیری
بهبود عملکرد و کارایی دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری

معایب:

نیاز به زمان برای ارائه بازخورد مثبت به دانش‌آموزان دارد
نیاز به تجربه و مهارت ارائه بازخورد مثبت به دانش‌آموزان دارد
توجه به نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان:

مزایا:

افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری
بهبود عملکرد و کارایی دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری

معایب:

نیاز به زمان و انرژی برای شناخت نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان دارد
نیاز به داشتن شناخت کافی از نیازهای شناختی و احساسی دانش‌آموزان دارد

استفاده از فناوری:

مزایا:

افزایش جذابیت و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری
ارائه فرصت‌هایی برای آموزش شخصی‌سازی شده و خودآموزی برای دانش‌آموزان
کاهش هزینه‌ها و زمان برای تهیه و استفاده از منابع آموزشی

معایب:

ممکن است نیاز به زمان و هزینه برای تهیه تجهیزات و نصب نرم‌افزارهای آموزشی داشته باشد
ممکن است بعضی از دانش‌آموزان به دلیل ناتوانی در استفاده از فناوری، از این راهکار رد شوند

ارائه فرصت‌های یادگیری خارج از کلاس درسی:

مزایا:

افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری
ارائه فرصت‌هایی برای آشنایی با محیط‌های یادگیری جدید و فرصت‌های شغلی

معایب:

نیاز به بودجه و زمان برای برگزاری رویدادهای آموزشی خارج از کلاس دارد

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

ممکن است با برخی مشکلات مرتبط با ایمنی و امنیت مواجه شود به طور کلی، راهکارهایی که قبلاً برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی ارائه شده‌اند، دارای مزایا و معایبی هستند. در انتخاب و استفاده از این راهکارها، باید به نیازها، موقعیت‌ها، و وضعیت مختلف دانش‌آموزان توجه کرد و از ترکیبی از این راهکارها بهره‌مند برداشت تا بهبود موفقیت و عملکرد دانش‌آموزان برسیم. همچنین، باید در نظر داشت که هر کدام از این راهکارها ممکن است در مورد یک گروه خاص از دانش‌آموزان موثر باشد، در حالی که در مورد گروهی دیگر موثر نباشد. بنابراین، نیاز به انعطاف‌پذیری و پیگیری با روش‌های مختلف در جهت بهبود یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان وجود دارد. (امیری، حاجی پور، محمودی، ۱۳۹۵)

۳. عوامل موثر بر انگیزش و علاقه دانش‌آموزان

برای بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی، نیاز است به شناخت و فهم عوامل مؤثر بر انگیزش و علاقه آن‌ها. در ادامه به برخی از این عوامل اشاره می‌شود:

ارائه چالش: دانش‌آموزان به دنبال پیشرفت و پیشرفت در یادگیری خود هستند. بنابراین، ارائه چالش‌هایی که به افزایش مهارت‌های آن‌ها کمک می‌کند، می‌تواند بهبود انگیزش و علاقه آن‌ها را به یادگیری داشته باشد.

رفع احساس شکست: برخورد معلم با دانش‌آموزان به عنوان فرصت برای یادگیری و نه به عنوان شکست و شکست می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس موفقیت و انگیزه بیشتری در یادگیری داشته باشند.

ارائه بازخورد: ارائه بازخورد به دانش‌آموزان در مورد عملکرد آن‌ها در فرآیند یادگیری، می‌تواند به بهبود انگیزش و علاقه آن‌ها کمک کند. بازخورد مثبت در مورد نتایج موفق و بازخورد منفی در مورد نتایج ناکام می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا بر روی نقاط ضعف خود کار کنند.

ارتباطات اجتماعی: ارتباطات موثر و سازنده با معلمان، هم‌دانش‌آموزان و دیگران در محیط آموزشی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا انگیزه و علاقه بیشتری به یادگیری داشته باشند.

خودمختاری: برخی از دانش‌آموزان ممکن است ترجیح دهند تا به صوری خودشان یاد بگیرند و خودمختاری بیشتری داشته باشند. فراهم کردن فرصت‌هایی برای خودآموزی و یادگیری خودمختار، می‌تواند به افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری کمک کند.

محیط آموزشی مناسب: یک محیط آموزشی مناسب، شامل منابع آموزشی، تجهیزات و وسایل آموزشی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا در یادگیری موفق‌تر باشند و علاقه بیشتری به یادگیری داشته باشند.

مهارت‌های ارتباطی: داشتن مهارت‌های ارتباطی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بهبود عملکرد و کارایی خود در یادگیری داشته باشند. همچنین، مهارت‌های ارتباطی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا در فرآیند یادگیری خود، از دیگران کمک بگیرند و

به دیگران کمک کنند. (Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. 2004)

به طور کلی، شناخت و فهم عوامل مؤثر بر انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی، می‌تواند به معلمان کمک کند تا راهکارهای بهتری برای بهبود یادگیری دانش‌آموزان در اختیار داشته باشند.

نقش معلم

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

معلم به عنوان پرورش‌دهنده و راهنما، نقش بسیار مهمی در بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری دارد. در ادامه به برخی از نقش‌های معلم در این زمینه اشاره می‌شود:

۱. **ایجاد محیط آموزشی مناسب:** معلم می‌تواند با ایجاد محیطی مناسب برای یادگیری، به دانش‌آموزان کمک کند تا در یادگیری خود موفق‌تر باشند و علاقه بیشتری به یادگیری داشته باشند. برای این منظور، معلم می‌تواند از منابع آموزشی مختلف مانند کتاب‌ها، نرم‌افزارهای آموزشی، ویدئوها و تصاویر استفاده کند.

۲. **ایجاد فرصت‌هایی برای یادگیری خودمختار:** معلم می‌تواند با فراهم کردن فرصت‌هایی برای یادگیری خودمختار، به دانش‌آموزان کمک کند تا انگیزه و علاقه بیشتری به یادگیری داشته باشند. برای این منظور، معلم می‌تواند از سؤال‌های باز و تمریناتی که به دانش‌آموزان فرصت می‌دهد تا به صورت خودمختار به یادگیری بپردازند، استفاده کند.

۳. **استفاده از روش‌های فعالیت محور:** استفاده از روش‌های فعالیت محور می‌تواند به بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. معلم می‌تواند با برنامه‌ریزی کلاس درس به گونه‌ای که فعالیت‌هایی مثل مطالعه متن، پرسش و پاسخ، تحقیق و بحث‌های گروهی در کلاس وجود داشته باشد، به دانش‌آموزان کمک کند تا بیشتر در یادگیری خود شتاب بگیرند و انگیزه بیشتری برای یادگیری داشته باشند.

۴. **ارائه بازخورد:** معلم می‌تواند با ارائه بازخورد مفید و سازنده به دانش‌آموزان در مورد نتایج عملکرد آن‌ها در یادگیری، بهبود انگیزش و علاقه آن‌ها به یادگیری را تقویت کند. بازخورد مثبت در مورد نتایج موفق و بازخورد منفی در مورد نتایج ناکام می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا بر روی نقاط ضعف خود کار کنند.

۵. **ارائه چالش:** معلم می‌تواند با ارائه چالش‌هایی که به افزایش مهارت‌های دانش‌آموزان کمک می‌کند، بهبود انگیزش و علاقه آن‌ها به یادگیری را تقویت کند. این چالش‌ها می‌تواند شامل تمرین‌های دشوارتر، پروژه‌های بزرگتر و یا فعالیت‌هایی با مضمون‌های جدید و جذاب باشند.

۶. **رفع احساس شکست:** معلم می‌تواند با برخورد با دانش‌آموزان به عنوان فرصت برای یادگیری و نه به عنوان شکست، به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس موفقیت و انگیزه بیشتری در یادگیری داشته باشند.

در کل، معلم با ایجاد محیط آموزشی مناسب، ارائه چالش‌های مناسب، ارائه بازخورد سازنده و رفع احساس شکست، می‌تواند به بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. (Kumar, P., & Kumar, A. 2018)

روش‌های آموزشی

روش‌های آموزشی نقش بسیار مهمی در بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری دارند. در ادامه به برخی از روش‌های آموزشی موثر در افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری اشاره می‌شود:

۱. **روش‌های فعالیت محور:** در روش‌های فعالیت محور، دانش‌آموزان به صورت فعال و خودمختار در فرایند یادگیری شرکت می‌کنند. در این روش، معلم به عنوان راهنما و پشتیبان، دانش‌آموزان را در انجام فعالیت‌های یادگیری به صورت گروهی یا فردی، هدایت می‌کند. این روش می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس خودآگاهی بیشتری در فرایند یادگیری داشته باشند و انگیزه بیشتری برای یادگیری داشته باشند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

۲. روش‌های مبتنی بر بازی: در روش‌های مبتنی بر بازی، بازی‌ها و فعالیت‌های بازی‌ای برای آموزش و یادگیری به کار می‌رود. این روش، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به صورت خودمختار و با انگیزه بیشتری به فرایند یادگیری بپردازند. همچنین، بازی‌ها و فعالیت‌های بازی‌ای می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس تفریحی در طول فرایند یادگیری داشته باشند.

۳. روش‌های مبتنی بر پروژه: در روش‌های مبتنی بر پروژه، دانش‌آموزان به صورت گروهی یا فردی، پروژه‌هایی در مورد یک موضوع خاص را طراحی و اجرا می‌کنند. این روش، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌هایی مثل تحقیق، همکاری و حل مسئله را تقویت کنند. همچنین، پروژه‌ها می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا به صورت عمیق‌تری با مباحث آموزشی آشنا شوند و انگیزه بیشتری برای یادگیری داشته باشند.

۴. روش‌های مبتنی بر مشکل: در روش‌های مبتنی بر مشکل، دانش‌آموزان با موضوعاتی که مشکلاتی دارند، روبرو می‌شوند. معلم با ارائه موضوعات چالش‌برانگیز، دانش‌آموزان را به پرداختن به مشکلات یادگیری‌شان تشویق می‌کند. این روش می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا احساس خودآگاهی و مسئولیت‌پذیری در فرایند یادگیری داشته باشند.

۵. روش‌های مبتنی بر فرد: در روش‌های مبتنی بر فرد، معلم با توجه به نیازهای هر دانش‌آموز، روش‌های آموزشی مخصوص به هر فرد را انتخاب می‌کند. این روش می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا با توجه به نیازهایشان، به صورت بهتری در فرایند یادگیری پیش‌بروند.

در کل، استفاده از روش‌های آموزشی مناسب و متنوع، می‌تواند به بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. همچنین، این روش‌ها می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا به صورت خودمختار و با انگیزه بیشتری در فرایند یادگیری پیش‌بروند و مهارت‌های مورد نیاز برایشان را تقویت کنند. در انتخاب روش‌های آموزشی، معلم باید به نیازها و ویژگی‌های دانش‌آموزان توجه کند و با توجه به این موارد، روش‌های آموزشی مناسب را انتخاب کند.

لازم به ذکر است که هر یک از روش‌های آموزشی فوق، مزایا و معایب خود را دارند و بسته به شرایط و موضوع آموزشی مورد نظر، ممکن است یک روش بهتر از دیگری باشد. به عنوان مثال، روش‌های فعالیت محور برای موضوعاتی که نیازمند تدریس مفهومی نظری هستند، بهتر از روش‌های مبتنی بر بازی عمل می‌کنند. لذا، در انتخاب روش‌های آموزشی، نیاز است که معلم به دقت و با توجه به شرایط موجود، این روش‌ها را انتخاب کند.

در نهایت، استفاده از روش‌های آموزشی مناسب به همراه ایجاد محیط آموزشی مناسب، ارائه بازخورد سازنده و ایجاد چالش‌های جذاب، می‌تواند به بهبود انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. (Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. 1989)

فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان

فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان نیز به‌طور قابل توجهی بر انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری تأثیرگذار هستند. رفتارهای هم‌درسان می‌توانند به صورت مثبت یا منفی بر روی انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری تأثیر بگذارند. در ادامه به برخی از فاکتورهای موثر بر فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان که می‌توانند به بهبود انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کنند، اشاره می‌شود:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱. **ایجاد محیط صمیمی:** ایجاد محیطی صمیمی و دوستانه در کلاس، می‌تواند به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند. در این محیط، دانش‌آموزان با احساس راحتی و اعتماد به نفس بیشتر، بهتر و بیشتر شرکت می‌کنند و احساس تعلق به کلاس و هم‌درسان خود را دارند.

۲. **ارائه بازخورد سازنده:** ارائه بازخورد سازنده به هم‌درسان و تشویق آن‌ها به موفقیت، می‌تواند به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند. این بازخورد می‌تواند شامل تشویق به همکاری و مشارکت، قدردانی از تلاش‌های هم‌درسان و بهبود مواردی که نیاز به بهبود دارند، باشد.

۳. **ایجاد فضای مناسب برای همکاری:** ایجاد فضایی مناسب برای همکاری و گروهی کار کردن، می‌تواند به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند. این فضا می‌تواند شامل فضایی برای مشاوره و تبادل نظر، گروه‌های کاری و همکاری برای حل مسئله، و امکاناتی برای پروژه‌های گروهی باشد. این فضاها به دانش‌آموزان کمک می‌کنند تا با همکاری و تعامل، بهتر و با انگیزه‌تر یاد بگیرند.

۴. **ارائه فرصت برای رشد و پیشرفت:** ارائه فرصت برای رشد و پیشرفت به هم‌درسان، می‌تواند به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند. به دانش‌آموزان اجازه دهید تا با انجام تمرین‌های بیشتر و پروژه‌های چالش‌برانگیز، به رشد و پیشرفت خود برسند و احساس تعلق و رضایت بیشتری از کلاس و هم‌درسان خود داشته باشند.

۵. **مدیریت خوب کلاس توسط معلم:** مدیریت خوب کلاس توسط معلم، می‌تواند به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند. معلم باید از اجرای قوانین و مقررات کلاس، به‌طور دقیقی پیروی کند و به دانش‌آموزان، احترام و اعتبار لازم را اعطاء کند. همچنین، معلم باید با روش‌های مثبت، به بهبود فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان کمک کند.

در کل، فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان، می‌توانند به صورت مثبت یا منفی بر روی انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری تأثیر بگذارند. لذا، ایجاد محیطی صمیمی، ارائه بازخورد سازنده، ایجاد فضای مناسب برای همکاری، ارائه فرصت برای رشد و پیشرفت و مدیریت خوب کلاس توسط معلم، می‌توانند به بهبود فرهنگ کلاس

ی و رفتارهای هم‌درسان و بهبود انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کنند. به همین دلیل، معلمان و ارباب رجوعان آموزش و پرورش باید در نظر داشته باشند که فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان، به طور مستمر نیازمند توجه و مراقبت هستند. (Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. 1989)

۴. راهکارهایی برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان

در این بخش، راهکارهایی برای افزایش انگیزش و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی معرفی می‌شوند. این راهکارها عبارتند از:

۱. **بازیابی اطلاعات:** استفاده از روش بازیابی اطلاعات به‌عنوان یک راهکار کارآمد برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری مطرح شده است. این روش برای حل مسائل یا جمع‌آوری اطلاعات، به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد تا از تفکر خودشان استفاده کنند و خودشان به نتیجه‌گیری برسند. به‌طور کلی، استفاده از این روش در کلاس درسی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا به صورت مستقل، تفکر کنند و درک بهتری از موضوعات و مطالب ارائه شده در کلاس کسب کنند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ ISSN

۲. تنظیم محتوا و فعالیت‌ها متناسب با قابلیت‌های دانش‌آموزان: یکی دیگر از راهکارهایی که به تازگی در مطالعات انجام شده، به ثبت رسیده است، تنظیم محتوا و فعالیت‌ها براساس قابلیت‌های دانش‌آموزان است. این روش با ارائه فعالیت‌ها و مطالبی که با توانایی دانش‌آموزان هماهنگ هستند، انگیزه و علاقه آن‌ها را به یادگیری افزایش می‌دهد. به عنوان مثال، برای دانش‌آموزانی که در حال یادگیری زبان انگلیسی هستند، انتخاب کتاب‌های مناسب برای سطح آن‌ها و مباحثی که در آن‌ها بیشتر به چالش کشیده می‌شوند، می‌تواند به بهبود انگیزه و علاقه آن‌ها به زبان انگلیسی کمک کند.

۳. استفاده از فناوری‌های نوین: به طور کلی، استفاده از فناوری‌های نوین مانند کامپیوتر و اینترنت، می‌تواند به بهبود انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. به عنوان مثال، استفاده از ویدیوهای آموزشی یا نرم‌افزارهای آموزشی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا به صورت تعاملی و بازی‌آموزانه، درس‌های خود را یاد بگیرند.

۴. برنامه‌ریزی جلسات درسی متفاوت: برنامه‌ریزی جلسات درسی به طور متفاوت و با تغییراتی در طول سال تحصیلی، می‌تواند به بهبود انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری کمک کند. به عنوان مثال، انجام فعالیت‌هایی مانند بازی‌های آموزشی، بحث و گفتگو در گروه‌های کوچک، تمرین‌های جدید و چالش‌برانگیز و تغییر مکان کلاس درسی، می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا با انگیزه و شور و شغف، به یادگیری خود ادامه دهند.

۵. ارائه بازخورد سازنده: ارائه بازخورد سازنده به دانش‌آموزان، می‌تواند به بهبود انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری کمک کند. بازخورد سازنده، به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا بدانند در چه حوزه‌هایی بهتر شده‌اند و در کدام حوزه‌ها نیاز به پیشرفت دارند. در کل، افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس درسی، می‌تواند به توسعه مهارت‌های آن‌ها، بهبود عملکرد تحصیلی و پیشرفت شخصیتی و اجتماعی آن‌ها کمک کند. این راهکارها، در صورت اجرا و به کارگیری صحیح، می‌توانند به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و بالا بردن سطح یادگیری دانش‌آموزان کمک کنند. به همین دلیل، معلمان و ارباب رجوعان آموزش و پرورش باید به این نکته توجه داشته باشند که تلاش برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، می‌تواند تأثیرات بلندمدت و مثبتی بر روی زندگی آن‌ها داشته باشد.

۵. نتیجه‌گیری

در این مقاله، به بررسی راهکارهای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس‌های درسی پرداختیم. از آنجا که انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، عامل مهمی برای پیشرفت تحصیلی آن‌ها محسوب می‌شود، باید بر روی بهبود این عوامل تمرکز کرد. بر اساس مطالعات انجام شده، راهکارهای مختلفی برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس درسی وجود دارد. این راهکارها شامل بازیابی اطلاعات، متناسب با قابلیت‌های دانش‌آموزان، استفاده از فناوری‌های نوین، برنامه‌ریزی جلسات درسی متفاوت و ارائه بازخورد سازنده هستند.

همچنین، در این مقاله به عوامل موثر بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان و نقش معلم و فرهنگ کلاسی و رفتارهای هم‌درسان نیز پرداخته شده است. در کل، افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری، به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و بالا بردن

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۲۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

سطح یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کند. به همین دلیل، باید در کلاس‌های درسی، به بهبود این عوامل توجه کافی را داشته باشیم و از راهکارهای موجود برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری بهره بگیریم. به طور کلی، این مقاله به موضوع مهمی پرداخت که از اهمیت بسیاری برای سیستم آموزش و پرورش دارد. بر اساس مطالعات و تحقیقات انجام شده، راهکارهای مختلفی برای افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری وجود دارد که اگر به درستی به کار گرفته شوند، می‌توانند به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کمک کنند. لذا، معلمان و ارباب رجوعان آموزش و پرورش باید به این موضوع توجه کافی را داشته باشند و راهکارهای مناسب را در کلاس درسی به کار گیرند.

ارائه‌ی پیشنهادهای برای تحقیقات آینده

برای پژوهش‌های آینده در زمینه افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری در کلاس درسی، می‌توان چند پیشنهاد مطرح کرد:

مطالعه بیشتر در مورد تأثیر فعالیت‌های خلاقانه و بازی‌آموزانه بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری. بررسی تأثیر استفاده از فناوری‌های نوین، مانند بازی‌های آموزشی و ویدیوهای آموزشی، بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری.

مطالعه تأثیر شناخت و درک شخصیتی دانش‌آموزان بر انگیزه و علاقه آن‌ها به یادگیری. بررسی نقش فعالیت‌های خودکنترلی و خودنظم‌دهی در افزایش انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری. مطالعه تأثیر برنامه‌ریزی جلسات درسی متفاوت و بازخورد سازنده بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری. بررسی تأثیر تعاملات میان فرهنگی بر انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به یادگیری. با انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه، می‌توان به بهبود کیفیت آموزش و پرورش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کمک کرد.

منابع

منابع فارسی:

امیری، امیرحسین؛ حاجی پور، بهزاد و محمودی، حسین (۱۳۹۵). بررسی نقش اهداف تحصیلی در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان: مطالعه‌ای در دبستان‌های شهر کازرون. فصلنامه اندیشه و رفتار در علوم تربیتی، ۹ (۲۲)، ۱۱-۲۷. زارع، ندا؛ رحمانی، علیرضا و عابدی، رویا (۱۳۹۷). تأثیر توانمندسازی ذهنی بر انگیزش تحصیلی دانش‌آموزان دبیرستانی با توجه به نقش میانجی پیشرفت تحصیلی. فصلنامه علمی پژوهشی یادگیری و آموزش، ۹ (۳۳)، ۱۱۳-۱۳۳. محمودی، علی (۱۳۹۷). بررسی تأثیر نوآوری آموزشی بر انگیزش و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه مطالعات آموزش و یادگیری، ۹ (۲۱)، ۱۰۷-۱۲۴.

منابع انگلیسی:

Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Freeman.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

۷۹۸۰-۷۷۸۶ISSN

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 49(3), 182–185. <https://doi.org/10.1037/a0012801>
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59–109. <https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
- Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81(2), 143–154. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.81.2.143>
- Kumar, P., & Kumar, A. (2018). Role of teacher in enhancing learning achievement of students. *International Journal of Applied Research*, 4(7), 134–137.